

Spreuken 10:17 – Laat je terechtwijzen

Voor preeklezers: ik hoor graag als mijn preek ergens gelezen wordt. Neem dan even contact met mij op: hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Liturgie

Zingen: GKB Gezang 168

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: LvK Lied 328 : 1, 2 en 3

Gebed

Kinderen naar club

Lezen: Spreuken 10:17 en 4:1-27

Zingen: Psalm 111 : 6

Preek over Spreuken 10:17

Zingen: Opwekking 378

Kinderen terug

Kinderlied:

Lezen wet

Zingen: Psalm 19 : 3 en 5

Gebed

Collecte

Zingen: LvK Lied 442 : 1, 2 en 4

Zegen

Preek: laat je terechtwijzen

Inleiding

(<http://www.sire.nl/campaign/c/54/> laten zien)

dia 1 – poster

Dit spotje van stichting SIRE was in 2010 de tv.

Zij hadden een onderzoek gedaan naar hoe aardig Nederlanders zijn.

Daaruit bleek dat 78% van de Nederlanders vindt dat we aardiger moeten zijn.

Toch is dat nog niet zo gemakkelijk,

want twee derde van de Nederlanders is achterdochtig als een onbekende aardig doet.

Daarom dus deze campagne.

In de Spreuk waar we het over hebben,

gaat het over het krijgen van een terechtwijzing.

Zo'n campagne over aardige mensen

is een mooi voorbeeld van een moderne terechtwijzing.

De bedoeling van het spotje is namelijk

dat je je anders gaat gedragen tegenover onbekende aardige mensen.

Zou het echt werken?

Ik vraag het me af...

O ja, ik ben er echt wel van overtuigd dat we vinden dat we aardiger moeten zijn.

Maar vooral dat anderen aardiger moeten zijn.

Daar kunnen we goed over mopperen.

Maar als het over jezelf gaat?

Eigenlijk ben ik best aardig, toch?

Al snel denk je: goede campagne, zou de buurman ook eens moeten zien.

(Zoals het bij preken vaak ook gaat...)

Ik denk niet dat we echt aardiger worden van zo'n campagne.

Helpt het dan misschien wel om met aardige mensen om te gaan?

Ook dat valt tegen, denk ik.

Twee derde van de mensen geeft is achterdochtig.

Maar wat voor invloed heeft zo'n spotje dan?

Misschien dat je er even bij wordt stilgezet

en je voorneemt voortaan wat minder achterdochtig te zijn.

Maar dan kom je in zo'n situatie,

en dan blijkt dat toch wel erg moeilijk...

'Die man doet zo vriendelijk, is hij wel te vertrouwen?'

En daar ga je weer...

Mensen veranderen nu heel langzaam.

Slechte gewoontes zijn heel moeilijk af te leren.

In Spreuken kan dat dan wel zo mooi staan,
dat luisteren naar terechtwijzingen je een goed leven geeft,
maar het valt nog niet mee om een terechtwijzing aan te nemen.
We vinden het moeilijk om van iemand te horen
dat we iets anders moeten doen.

Ik wil daar vanmorgen bij stil staan:
wat moet je als iemand je terecht wijst?

Daar zit natuurlijk een andere kant aan:
dat je zelf ook anderen terecht wijst.

Die kant laat ik vanochtend zitten,
want als je alleen maar kritiek op anderen hebt,
maar nooit eens wat van anderen aanneemt,
ben je erg ongeloofwaardig.

1. Pijn van terechtwijzing

dia 2 – pijn

Een terechtwijzing doet pijn.

Ik denk dat niemand het fijn vindt om terechtgewezen te worden.

Het betekent dat iemand anders vindt dat jij iets fout doet.

Om het anders te zeggen: hij heeft een oordeel over jou.

Daar zijn we lekker allergisch voor...

dia 3 – moet je naar iedereen luisteren?

Die tekst uit Spreuken ligt dus, zacht gezegd, wat gevoelig.

We laten ons niet zo graag berispen.

Volgens de Spreuk ben je dan op een dwaalspoor.

Maar moet je dan echt alle kritiek van iedereen aannemen?

Mag je zelf ook nog iets vinden?

Laten we eerst eens kijken wat in Spreuken nu wel en niet bedoeld wordt.

Het eerste wat mij opvalt is dat het een heel algemene uitspraak is:

‘wie zich laat terechtwijzen...’

Er staat geen woord over door wie je je dan zou moeten laten terechtwijzen.

Het zou fijn zijn als er stond dat je naar terechtwijzingen van God moet luisteren.

Maar het staat er niet.

Er staat ook niet dat je alleen kritiek van christenen serieus moet nemen.

Nee, het staat er echt zo algemeen.

‘Laat je terechtwijzen,’ dat is dus door iedereen.

dia 4 – meewaaien/molentje

Wat niet betekent dat je maar met alle winden moet meewaaien.

Je zou jezelf dan alleen maar helemaal klem zetten.

De een vindt dat je niet moeilijk moet doen als je moet overwerken,

terwijl de ander vindt dat je meer tijd aan je familie moet besteden.

Dat kan gewoon niet tegelijkertijd.

dia 5 – houding

Slaafs elke terechtwijzing opvolgen, dat is onmogelijk.

Natuurlijk moet jezelf ook nadenken,

en kun je ook zeggen: nee, hier doe ik niets mee.

En voor alle duidelijkheid: een terechtwijzing is iets heel anders dan kritiek spuien.

Mensen die je terechtwijzen, willen je verder helpen.

Mensen die kritiek spuien, willen hun gelijk halen.

Maar het gaat om je houding:

Wil je leren van anderen?

Sta je ervoor open wanneer anderen zeggen dat je iets verkeerd doet?

Of vind je dat je alles zelf mag weten?

dia 6 – joint

En dan moet je net in Nederland zijn,

want wij staan internationaal bekend als het meest tolerante land ter wereld.

Iedereen mag zelf weten wat hij doet en vindt,

zo lang het maar geen schade toebrengt aan anderen.

Dus je mag best drugs gebruiken,

zo lang je maar geen anderen in gevaar brengt door stoned te

gaan rijden.

Iedereen is gelijk, iedereen heeft recht op zijn eigen mening,
het ene is niet beter dan het andere.

Elkaar op je gedrag aanspreken is onverdraagzaam.

dia 7 – 'like'

En dan is er nog de psychologie.

Het is niet fijn om te worden terechtgewezen.

Je krijgt veel liever complimenten,

die je bevestigen in waar je mee bezig bent.

Terechtwijzingen betekenen dat je iets anders moet doen,
en dat is zo moeilijk.

Als je steeds maar weer te horen krijgt dat je het niet goed
doet,

kun je enorm aan jezelf gaan twijfelen.

Kritiek hebben op iemand is gevaarlijk,

hij kan dan namelijk het gevoel krijgen afgewezen te worden.

Daarom moet je heel voorzichtig zijn.

En in de kerk?

Misschien ligt het iets genuanceerder,

maar de Nederlandse cultuur is echt niet aan de kerk voorbij
gegaan.

Als je een medechristen erop wijst dat hij te veel aan geld
gehecht is,

dan ben je toch gewoon een bemoeial?

We zijn in de kerk net gewone mensen...

De Spreuk klinkt zo simpel:

laat je terechtwijzen.

Maar schijn bedriegt.

Terechtwijzingen zijn gewoon erg pijnlijk.

2. Belang van terechtwijzing

dia 8 – belangrijk

Toch staat het daar, in Spreuken.

Dat is niet om het ons moeilijk te maken.

Het is ook niet iets dat alleen in Spreuken voorkomt.

Ja, het is best een apart bijbelboek,

ook omdat het vaak zo lijkt alsof het niets met God te maken heeft,

maar in de hele bijbel komen terechtwijzingen naar voren.

Neem bijvoorbeeld de profeten van Israël.

Hoe vaak zij niet zeggen dat Israël op het verkeerde pad zit...

Die profeten houden het echt niet lief en aardig.

In het Nieuwe Testament komt de oproep ook regelmatig voor:

wijs elkaar terecht en vermaan elkaar.

Het is niet voor niets dat dit in de bijbel zo sterk naar voren komt.

Je niet laten terechtwijzen is een diepe menselijke neiging,

maar het past niet bij het leven met God.

dia 9 – alternatief

Het alternatief voor je laten terechtwijzen,

is dat je zelf bepaalt wat je wel en niet doet en vindt,

dat je zelf bepaalt wat goed is.

Je wordt dan je eigen norm.

Wat anderen vinden, maakt voor jou niet uit.

Of iets goed iets, hangt af van wat je er zelf van vindt.

Wat er dus eigenlijk gebeurt,

is dat je jezelf op de plaats van God gaat zetten.

Niet God, maar jij bepaalt wat goed is.

dia 10 – zondeval

Volgens de bijbel is dit het diepste probleem van de mensheid.

In Genesis 3 wordt het verhaal van de zondeval verteld.

Adam en Eva leven in het paradijs.

God heeft hen verboden om te eten van de boom van kennis van goed en kwaad.

Maar Adam en Eva beginnen te twijfelen of God wel het goede zegt.

Ze leggen de waarschuwing van God naast zich neer.

Een slang maakt hen wijs dat ze als God zullen zijn

wanneer ze eten van de boom.

Dat is de zonde van Adam en Eva:

zij willen net zoals God zijn.

Ze willen zelf uitmaken wat goed is.

Het is een heel menselijk trekje

om jezelf boven God te plaatsen.

Spreekwoorden waarschuwt hiertegen.

Probeer toch niet zelf zoals God te zijn,

leg berispingen toch niet naast je neer,

dan zit je namelijk op een dwaalspoor.

dia 11 – chaos

Het kan gewoon niet waar zijn

dat iedereen zelf maar moet bepalen wat goed is.

Dat wordt een enorme chaos.

Stel je voor:

ik vind dat je belasting mag ontduiken,

een ander vind het geen probleem zich door leugens op te werken,

en weer een ander vindt dat je niet met woorden maar met wapens moet vechten...

Het is onzin dat iedereen zelf wel kan bedenken wat goed is.

Mensen kiezen namelijk altijd voor zichzelf.

Er is maar een manier om hieraan te ontkomen.

Dat is te accepteren dat een ander bepaalt wat goed is.

Alleen het christelijk geloof geeft een bevredigend antwoord

op de vraag waarom je niet voor jezelf zou moeten kiezen,
namelijk de liefde van Christus, die niet voor zichzelf maar
voor ons koos.

dia 12 – terechtwijzing als hulp

Een goed leven, een gelukkig leven,

en in Spreuken is dat hetzelfde als een leven met God,

het kan alleen als je je laat terechtwijzen.

Als je bereid bent je leven te veranderen omdat iemand je
waarschuwt.

En dat is iets heel moois.

Je hebt anderen nodig

Denk maar aan vorige week:

Mozes had Jetro nodig om het wat rustiger aan te doen.

Anderen kunnen je helpen om te doen wat goed is.

Ik heb het ook gewoon nodig dat iemand tegen mij zegt:

‘zou je niet eens wat vaker bidden?’

Dan helpt iemand anders mij om christen te zijn.

Je kunt ook zeggen: dan deelt hij van Gods liefde uit.

Houd elkaar zo maar scherp in hoe je christen bent.

Trouwens, als een niet-christen je zo scherp houdt,

is dat alleen nog maar meer reden om daar eens over na te
denken.

dia 13 – visitekaartje

In het Hebreeuws heeft de zin een dubbele betekenis.

Wie zich laat terechtwijzen is niet alleen zelf op weg naar een gelukkig leven,

maar leidt daarmee ook anderen naar een gelukkig leven.

Hoe je zelf met terechtwijzingen omgaat,

heeft invloed op anderen.

Jouw leven is voor anderen een voorbeeld.

Doordat je terechtwijzingen accepteert,

kun je anderen laten zien dat je voor God leeft.

Met die houding ben je ook een visitekaartje voor God.

3. Bevrijding van terechtwijzing

dia 14 – terechtwijzingen geven ruimte

Terechtwijzingen zijn pijnlijk, maar je hebt ze wel nodig.

Ze houden je scherp.

Toch blijft het niet fijn om terecht gewezen te worden.

In Spreuken wordt ook niet gedaan alsof het een pretje is.

Toch kunnen terechtwijzingen ook een te zware lading krijgen.

Ik denk dat dat in onze cultuur wel gebeurt

dia 15 – fouten niet geaccepteerd

We leven in een wereld waarin fouten niet geaccepteerd worden.

Alles moet perfect zijn.

Er worden enorm hoge eisen aan je gesteld.

Als je in zo'n omgeving een terechtwijzing krijgt,
dan kan dat ook heel hard binnenkomen.

Dat iemand anders ziet dat jij iets fout doet,
en je daar zelfs op aanspreekt,
daarvoor schaam je je.

Als je een terechtwijzing krijgt, kun je al snel denken dat
iemand zich beter voelt dan jou.

In je beleving wordt het dan een persoonlijke aanval, en je
schiet in de verdediging.

Je staat in je eentje tegenover de rest van de wereld die het
wel goed doet.

Daar krijg je dus een minderwaardigheidscomplex van.

In onze cultuur is het krijgen van een terechtwijzing een
schande.

dia 16 – fouten horen erbij

Het probleem zit in ons perfectionisme.

We hebben niet de ruimte om fouten te maken.

In Spreuken is die ruimte er wel.

In Spreuken 9:9 staat:

'een wijze wordt nog wijzer als je hem berispt.'

Je zou misschien denken:

zo'n wijs persoon, die hoeft toch niets meer te leren,

die is uit zichzelf toch al wijs genoeg?

Niet dus!

Zelfs de meest wijze persoon heeft terechtwijzingen nodig.

Juist de wijze weet dat hij tekort schiet.

Terechtwijzingen zijn dus niet voor mensen die niet goed genoeg zijn,

terechtwijzingen zijn voor iedereen.

Niemand is al perfect, iedereen maakt fouten.

Het is dus geen schande als je terechtgewezen wordt!

'Wie zich laat terechtwijzen, is op weg naar een gelukkig leven',

daarin wordt het beeld van een weg gebruikt.

Je bent op weg, dat betekent dat je ergens heen gaat waar je nog niet bent.

Leven als christen is een weg van vallen en opstaan.

Een weg waar je steeds wordt terechtgewezen

om steeds dichterbij God te komen.

God vraagt niet van je dat je nu al perfect moet zijn.

Zoiets zou ook onmogelijk zijn.

Maar alles wat hij vraagt is dat je terechtwijzingen aanneemt.

Dat je gericht bent op God en langzaam naar hem toe groeit.

God geeft je de ruimte om onderuit te gaan en te leren.

Wat heerlijk bevrijdend is dat!

In zo'n omgeving, waarin je fouten mag maken,

zijn terechtwijzingen al een stuk minder heftig.

Het is een heel normaal onderdeel van het leven.

Zie terechtwijzingen maar als iets dat je verder helpt,
in plaats van als een persoonlijke afwijzing.

Je hoeft je niet altijd te verdedigen, je kunt ook gewoon zeggen dat je fout zat.

Dat kan alleen in een omgeving waarin je fouten mag maken.

dia 17- kerk als oefenplaats

Ik weet het, Nederland is niet zo'n omgeving.

Maar laat de kerk dan maar een voorbeeld voor Nederland zijn.

Laten we in de kerk beginnen met het accepteren van fouten,
zodat er ruimte is voor terechtwijzingen.

De kerk mag een oefenplaats zijn

waar je hard onderuit mag gaan,

maar ook liefdevol terecht wordt gewezen.

Laten we in de kerk niet doen alsof we perfect zijn.

Het mag niet zo zijn dat mensen in de kerk denken dat zij de enige zondaar zijn

en dat de rest van de kerk superheilig is.

Zo is het niet.

Juist in de kerk komen zondige mensen samen.

dia 18 – Jezus' terechtwijzingen

Jezus heeft gezegd, je kunt het nalezen in Marcus 2:

'gezonde mensen hebben geen dokter nodig, zieke wel;

ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.'

Jezus ging om met tollenaars en hoeren,
zondaars voor wie anderen hun neus ophaalden.

Hij is er immers juist voor mensen die fouten maken.

Jezus veroordeelde hen niet, hij wees hen niet af.

Toch liet hij hen ook niet doorgaan op hun weg.

Hij wees hen terecht, hij gaf hen de opdracht niet langer te zondigen.

Zijn terechtwijzingen werkten bevrijdend.

In zijn terechtwijzingen mogen zondige en niet-perfecte mensen genade ervaren.

'Wie zich niet berispen laat, bevindt zich op een dwaalspoor,
maar wie zich laat terechtwijzen, hij is op weg naar een
gelukkig leven.'

Amen.